

MEMORIAL

General Marii Wittek

A. Rajewski zeb. t. 1998
A. Raf. oprac III 2015

LWP

Szczecin - Dąbie
70-832

zdj.

SOBCZYK Irena
zam. Krawczyńska 0950

1091/usk

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

1091/1684

SOBEZYK Jrena

zam. Knelezyńskie

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ K. 2, s. 1-4

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K. 3 26

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓ K. 1. 5. 2

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie ✓

I/1 Relacja

Relacja Krawczyńskiej Jony z ol. Sobczyk sporządzona według schematu relacji o wojennej służbie kobiet-zołnierz w I i II AWP w latach 1939-1945, podpisana z datą 23 II 1998r.

złoty egz. k. 2. s. 1-4

Relację Krawczyńskiej J. przekazała do Fundacji w 1998r. J. Kubiśkońska

1091/WSK

I/1/1 7/12

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
w I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można również sporządzić w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu, ale nie dzieląc opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko / także panieńskie z datą zmiany /, imiona

Krawczyńska Helena
panieńskie nazwisko Sobczyk, zmieniłam
nazwisko w 1950 roku (wyszłam za mąż).

2. Data i miejsce urodzenia / w przypadku wsi podać powiat /

4.12.1926 w Warszawie.

3. Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej

Antoni Marianna Sobczykowski. Ojciec pra-
cowat na kolei zmarł w 1935 roku a matka w 1938.
Dane o ich pracy społecznej nie mogę podać bo nie pamiętam.

4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu

Krawczyńska Helena ul.
70-832 Brzezina Dąbie. Tel. Nr.

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie / nazwy szkół i lata ich ukończenia /

6 klas szk. Podst. 1933 - 1939.

2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem

Warszawa ul. Czerniakowska.

3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem / nauka, praca - jaka ? /

Uczyłam się w szkole Podst.

4. Przynależność do ZHP, PWK, PCK, Związek Młodzieży Wiejskiej, Sodalicia Mariańska

Do m/w. związków nie należałam.

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939 ROKU

Przydział, funkcja, służba wojskowa lub udział w obronie cywilnej, służba sanitarna.

Nie brałam udziału w kampanii wrzesniowej.

IV. DANE Z OKRESU LAT 1939-1945

Nauka, praca, udział w konspiracji / jakiej ? /

Do 1939 roku ukończyłam 6 klas szkoły podstawowej, dalej nie uczę się (okupacja).

1. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ? / wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu - charakter pracy /

Nie byłam ewakuowana.

2. Moja droga do wojska polskiego / mobilizacja, zaciąg ochotniczy /

1945 r. 17 stycznia gdy Wojsko Polskie weszło do Warszawy zapisałam się w Puszczkowie do Wojska Polskiego. Armia HP.

3. Data rozpoczęcia służby w wojsku i data zdemobilizowania.

18 I 1945 byłam na 3 m. kursie sanitarnym jako sanitariuszka wojskowa pracowałam do 9 maja 1945 roku.

4. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową

Szpital wojskowy w Bydgoszczy i Szpital wojsk. w Flatow obecnie Żłotów.

5. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska w wojsku

Sanitariuszka w stopniu starszego sierżanta.

6. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku / szkoły, kursy, itp. /

3 miesięczne kursy sanitariuszek.

7. W jakich bitwach brała udział / miejscowość, data, odniesione rany i kontuzje, gdzie i kiedy ? /

W bitwach nie brałam udziału lecz ratowałam rannych i oddawałam krew rannym ze brzożem.

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data /

w chwili demobilizacji mianem stopień st. sierżanta (obecnie Rezerwa).

9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne

Odznaki: Granatówka
Medale: za udział w walkach o Berlin, zwycięstwa
Krzyż zasługi za udział w II wojnie światowej.
V. ŻYCIORYS POWOJENNY
Odznaka Weterana Walk o Niepodległość.

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ

slużby wojskowej na życie powojenne. Po wojnie pracowałem w Cukrowni Saczewin, Fabryka mater. Biurotych, Spółdzielni Inwalidów i w Przedsiębiorstwie. (W średnie jako pracownik fiz. warunki rodz. Jestem na rencie 500zł mam żonę i 2 dzieci. mój mąż inwalida (bez nogi) jest emerytem 700 zł. Żadnej działalności społecznej nie mam.

2. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska.

Pracowałem w wojsku (mimo że nie miałem wykształcenia) i po wyjściu z wojska miałem trudności z znalezieniem pracy. W końcu znalazłem pracę w przedsiębiorstwie, ale warunki pracy były ciężkie i nie mogłem wytrzymać długo. W końcu przeszedłem na emeryturę.

3. Obecne źródło utrzymania / emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy

wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa /

Obecnie otrzymuję rentę 500 zł. Ogólny stan mojego zdrowia jest bardzo zły.

4. Obecny stan zdrowia

5. Z jakiego rodzaju służby zdrowia korzystała *Korzystałam z Relejovery służby zdrowia*

6. Czy była represjonowana po wojnie / sama autorka lub jej rodzina, aresztowania, śledztwa, okoliczności, data, miejsce / *Po wojnie nie była represjonowana i ani nikt z rodziny.*

7. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególne sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci - ich wykształcenie, zawody, zajmowane stanowiska. *Mam w Gliwicach siostrę neurolog, pracowała w czasie wojny w łazni, brat nie żyje, siostra II męża żyje mieszkam z mężem inwalidą.*

Pożądane załączenie :

- dokumentów, wspomnień i fotografii dotyczących okresów przedwojennego, kampanii wrześniowej oraz okresu wojennego.
- wykazu książek i artykułów, w których wzmiankuje się o służbie wojskowej autorki i relacji do jej formacji.

M/H - dokumenty znajdują się w C.A. Wj. Warszawa i ZBOWID w Szczecinie.

Czytelny podpis

Data *23 II / 1998*

Stawomirka Gien

P. S.

Dziękuję za wszystkie informacje i wykreśliłam. Całą historię wojenną i moje przeżycia na froncie wysłałam na jej prośbę pisarce pani Królikowskiej do Warszawy około 15 lat temu.

I/3 Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

Ankieta opracowana przez Irenę Królowską z 11-12 w 1967 r.
(21 pytań skierowanych do kombatantek I i II AWP) w celu
poznania ich losów po wojnie

Autorką wypełnienia Irena Królowska, podpisana b. d.

ryskopis oryg. k. 3 s. 1-6

1081/WSK

1/3/1

7/12

464

Irena Królikowska
Warszawa lo, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznane, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(fakcie obecne)*
Z góry dziękuję za współpracę.

- Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl /
 w mieście stołecznym,
w mieście wojewódzkim,
 w mieście powiatowym,
 w małym miasteczku,
 na wsi,
 w osiedlu.

Dlaczego:

- Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

✓ Mój start życiowy po zdemobilizowaniu odbywał się w bardzo krytycznych warunkach októrzeń. Kelesianko nie wniemy - ryby się gdybym je opisała w krótkiej relacji.

3. Start ten wydatnie ułatwiła Ci : rodzina,
przyjaciele,
państwo,
społeczeństwo,
instytucje społeczne,
radziłaś sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:

~~tak,~~
nie.

Jeżeli tak , to dlaczego uważałaś to za konieczne:

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztalcenie się:

- już w roku 1945,
- kilka lat później, /kiedy/
- kilkanaście lat później,
- wcale nie uczyłaś się.

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:

- ukończyłaś szkołę podstawową,
- " " zawodową,
- " " . średnią ogólnokształcącą,
- " " " zawodową,
- wyższą.

7. Co zadecydowało o takim wyborze:

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś:

8. Podaj zawód , w jakim pracujesz:

przeszłam pracować od listopada 1968 r. gdyż zaczęłam eloborować.

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *żadne*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie:

na poddaszu 2 pokoje i kuchnia

c/ Czy posiadasz: Telefon,
radio,
telewizor,
adapter,
pralkę,
lodówkę,
odkurzacz.
inne;

9. Czy lubisz swoją pracę:

tak,
nie.

lubiałam bardzo

Dlaczego tak jest?

pracowałam w przedsiębiorstwie przy etnie-
ciach które bardzo lubiałam, gdyż mi udało się wsta-
nąć z powodu koltycznego stanu mojego zdrowia.

10. Czy fakt, że byłaś żołnierzem:

- ułatwił Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach, **tak**
- otrzymanie pracy, **nie**
- dostanie się do szkoły, **nie**
- otrzymania mieszkania, **nie**
- awans w pracy, **nie**
- nie miał żadnego wpływu.
- utrudniał,
- nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

Byłam na spotkaniu uczestniczek II wojny świat-
owej spotkałam koleżankę w Galicji Anię
Malinowską która pamiętała str. poczty polowej
(1796) gdyż razem z nią pracowałam w szpitalu
polowym w Bydgoszczy, za udział w II wojnie
światowej otrzymałam dnia 17. X. 63. odznakę
"Granwald" oraz medal "Odra, Bysa, Baltyk"
i "Medal Złoty i Wolności".

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, ~~nie.~~
- odwagę: tak, ~~nie.~~
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, ~~nie.~~

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Jestem zawsze gotowa na wypadek zagrożenia
wolności mojego kraju zaciągnę mundur
aby walczyć w obronie narodu i naszej
granice.

12. Czy jesteś zadowolona ze swych osiągnięć: - osobistych tak , nie.
 - zawodowych tak , nie.
 - społecznych tak , nie.
 - naukowych tak , nie.
 - małżeńskich tak , nie.
 - towarzyskich tak , nie.

13. Czy utrzymujesz więź z kombatantkami :
Tak, nie.

Dlaczego:

*Pragnęłabym spotkać więcej młodych fona-
 ryzerów broni, gdyż ciekawa jestem czy i jak
 im się powodzi. a dotychczas dojdą wspomnienia
 z ~~z~~ trudnym chwil.*

14. Opisz swoje osiągnięcia w pracy:

15. Napisz , kiedy wyszłaś za mąż, czy małżeństwo jest udane, ile masz dzieci,
 w jakim wieku:

*Zamężny wyjechałam we wrześniu 1950 roku
 małżeństwo moje jest udane, dzieci nie mam gdyż
 jestem siaka na zdrowiu.*

16. Podaj, gdzie uczą się /uczyły się / Twoje dzieci:

- Jak kierowałaś ich losami:

- Czy nie zawiódły pokładanych w nich nadziei:

17. Czy Twoja rodzina szczyli się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- tak,
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

✓ Najwięcej szczyli się tym moja matka i moja siostra siostra Helena, która pomaga mi w trudnych sytuacjach życiowych.

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią:

Dlaczego tak jest:

✓ Moją przeszłość żołnierską wspominam z przyjemnością, gdyż mogłam ponosić ciężkie w jej ciężkich chwilach.

a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość? nie

Podaj przykłady:

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe? nie

Podaj przykłady:

✓ Do tej pory nie nie wykorzystam i nie wykorzystam tego do poprawy moich szans życiowych.

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej? Nie.

Podaj przykłady:

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby ,Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba?

20. Podaj:

a/ Ile miałas lat w chwili mobilizacji: 17 lat.

b/ Jakie miałas wykształcenie? Zdobytów Szkoły Powiatowej

- c/ Gdzie mieszkałas przed wojną:
- miasto stołeczne,
 - miasto wojewódzkie,
 - miasto powiatowe,
 - miasteczko,
 - wieś,
 - osiedle.

d/ Gdzie mieszkałas przed mobilizacją? w Warszawie.

e/ Gdzie pracowałaś? w wujka Rogozinshiego w Warszawie na ul. Leszno w sklepie tytoniowym.

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłas wojsko?

st. sierżant.

g/ Jakie otrzymałas odznaczenia i kiedy? Odznaką Grunwald

z medalem "Odra, Sława, Białystok" oraz medal "Zwycięstwa i Wolności" dn. 17.X/69r. w Gdańsku.

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Ważnym byłoby jeszcze spotkać się z moimi towarzyskami frontowymi drogą jak również z koleżanką, aby opisać wiele jeszcze niedopisanych słów, które z powodu wglądów nie mogę umieścić w ankiecie.

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy.

P. S. Bardzo przepraszam za zwłokę.
Irena Krawczyńska 14

iv Korespondencja

List Tamy Krawczyńskiej, Szczecin - Dąbnie dn. 18 XII 1969
oło Tamy Krawczyńskiej (oło listu dotyczące 2 zdjęć powojenne)
opis og. k. 1. 5. 1-2

Szczecin Dąbie, dn. 18^{XIV}/₁₈₆₉.

17/17/12

Droga Koleżanko!

Pisz do Ciebie tę parę
słów, gdyż chciałam z Tobą
zaśnić szerszą znajomość prosto
z Tobą się widzieć i porozumieć
Ci bardzo życzę, gdyż spotkałam mnie
wielką niesprawiedliwość ze strony
ludzi zadowolonych mojego spo-
kajnego życia, jestem chora i
jakiś niepracuje, choć tak bardzo
pragnęłam być po prostu dla
Ciebie i jego się państwa Ludowego
ale ta niesprawiedliwość która mnie
spotkała teraz zniszczyła resztę
moich sił tak że obecnie jestem
całkiem zadowolona, gdyż pracu-
ję przy dzieciach, które

w/2

Bardzo kocham, gdyś nieważ-
snych a teraz rostrój nieważ-
nie powala mi zajmować
mojej pracy już nie jestem tak
opracowana jak dawniej.

Na ten temat co mnie spotkało
opowied Ci droga Koleżanko, gdy
się kiedyś spotkamy temat ten
jest obszerny miniaturowo dużo
piszę co jest dla mnie teraz
niecierpięliwie.

Teraz tym zatracam Ci droga
Koleżanko zdjęcia z pracy jako
kiedyś wykonywałam. Mniek zdania
te będą przydatne i dla Ciebie
pracujący ma wiele satysfakcji
z moją i cuję się zrozsłusznie.
Kierując te parę słów zamyślam Ci
droga koleżanko serdeczne wy-
żnienia wiele radości w życiu
osobistym.

Zawsze szczerą Green Krancuzinka

nr. 1091/WSK

Luf

SOBCZYK Jrena

zam. Krauczynska

(2)
Wypisy ze źródeł
nazwiskowe karty informacyjne

10

2 fot.

7. 1091/WS4

ZSRR-LWP

SOBCZYK IRENA

KRAWCZYNSKA Irena /od 1950r/
z d. Sobczyk

Zródła informacji:

Relacja własna autorki
Ankieta anonimowa z 1967r.
korespondencja

Złożono:

Archiwum Pomorskie A.K.
87-100 Toruń ul. W.Garbary 2

7/12
I.król./98

adres: 70-832 Szczęsne Dobre
ul.
tel.

2

T. 1091/USL

JKP

SOBELK Jacek

(17 I 1945 - 9 II 1945)

z em. Krasoczyńska

Urod. 17 I 1945 r. w W-wie. Była dzieckiem polny strasze
rodziców. Do 1938 r. ukończyła 6 kl. szkoły parst.

Do wojska wstąpiła 17 I 1945 r. do I A WP. praca do
9 II 1945 jako sekretarkaska. (w szpitalu w polowym w Bydgoszy
i Łotowie) z wojska wyszła w stopniu st. Heroldo.

zob. Rd. T. 1091/USL

17. Roj, 2015

Т. 1091/184

LWP

SOBCZYK Irene

zam. Krowczyńska (1950)

VI. FOTOGRAFIE (powojenne)

1. Fotografia z miejsca pracy w Spółdzielni
drzemarskiej w Szerecie lata 1951-1956
oryg. szt. 1

2. Fotografia z miejsca pracy i przedszkolu
Szereci Dąbie (piersze z pracy) lata 1961-1963
Fot. oryg. szt. 1

SOBZYK Irene zam. Knevezyska
fot. pamiątkowa z miejsca pracy w Spółdzielni
Dzielniskowej w Szczecinie lata 1951-1956
oryg. szt. 1

7/12 Rok 1951-1956 464
Pracuje jako wykonawca
w Spółdzielni Bielskiej
1939 Grecja 1945
Ojciec to religia
dla kolekcji; na wie-
cny pamięć Greca
Kawczyński

SOBCZYK Irena Zamo. Kruczyńska
Fotografia parajenna. Praca u przedsiębiorcy, Szczecin - Dąbie
(pierwsza z prawej) Rok 1961-1968.
Fot. oryg. str. 1

Szczeciński rok 1967-1968 7/12

Prace w Przedszkolu Nr. 15 w
Szczecinie Dobrym

Ofiarujemy to zdjecie dla
Kolejarki na wieczny pamiatki
Hena Krasnyńska

7/12

494

SORSZYK Jrena

